

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-2613/2014. számú ügyben**

Előadó: dr. Bene Beáta

Az eljárás megindítása

A panaszos és édesapja szóban tett közös panaszukban a Weiner Leó Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola eljárását, illetve tanítási gyakorlatát több tárgykörben is kifogásolták. A panaszos sérelmezte, hogy az oktatási intézménybe való átvételekor – az előző iskola zenei képzésének hiányosságaira hivatkozással – nem megfelelő évfolyamba került. Aggályosnak tartja, hogy összesen négy év zenei képzésben részeseül csak az oktatási intézmény döntése okán, amely miatt pedig a továbbtanulása veszélybe kerülhet. A panaszos és édesapja kifogásolta emellett az osztályfőnök részéről tapasztalt méltatlan, helyenként megalázó bánásmódot, az intézmény által támasztott indokolatlan fizetési kötelezettségeket. Jelezték továbbá azt is, hogy amikor az iskola igazgatójához, illetve az illetékes tankerület vezetőjéhez fordultak kérdéseikkel és problémáikkal, ügyükben érdemi választ nem kaptak.

Tekintettel arra, hogy a beadvány alapján felmerült a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelményével, valamint a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való joggal összefüggő visszasság gyanúja az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 20. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot indítottam. A vizsgálatom eredményes lefolytatása érdekében az Ajbt. 21. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdése alapján a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (a továbbiakban: KLIK) elnökét kértem fel az ügy körülményeinek vizsgálatára, a középiskola igazgatójától pedig a tanügyi nyilvántartások másolatainak rendelkezésemre bocsátását kértem.

Az érintett alapvető jogok

- a jogállamiság elve és a jogbiztonság követelménye: *„Magyarország független demokratikus jogállam.”* [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés]
- a tisztességes eljáráshoz való jog: *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.”* [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés]
- a jogorvoslathoz való jog: *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”* [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés]

Az alkalmazott jogszabályok

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.)
- A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: Kot.)
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: EMMIr., hatályos 2012. szeptember 1-jétől)
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet (a továbbiakban: MKMr., hatálytalan: 2012. szeptember 1-jétől)

A megállapított tényállás

1. A panaszos tanuló és édesapja előadták, hogy a gyermek már megkezdett középfokú zenei tanulmányainak 10. évfolyamon való lezárását követően, 2011 nyarán kérelmezték az iskolaváltást. A meghallgatáskor a panaszost és szüleit úgy tájékoztatták, hogy a közismereti évfolyamtól eltérően a zeneiskolai évfolyamon a panaszost visszasorolják egy tanévvel.

Ennek következtében véleményük szerint a középfokú iskolai oktatás során a zenei képzésnek a közismereti képzés befejezését követő második évben (2014/2015. tanévben) kellett volna zárulnia, tekintettel arra, hogy a zenei képzés 5 évfolyamos. A panaszos és szülei azonban a közismereti képzés évének befejezésekor, a 2012/2013. tanévben szembesültek azzal, hogy csak 1 év zenei képzést nyújt az iskola az általuk a visszaszorulás miatt tudott 2 tanév helyett. A panaszos tanuló és édesapja továbbá sérelmezték azt is, hogy bár kifizették a tablókép árát, azt a panaszos mégsem kaphatta meg. Ugyancsak kifogásolták, hogy a helyi tankerület vezetőjének utasítása ellenére az iskola a tanulóktól továbbra is fénymásolópapír bevételét követelte meg, a nem teljesítők névsorát pedig kifüggesztette. A beadványban sérelmezett gyakorlat miatt panaszos és szülei a Budapest XI. Kerület Tankerület igazgatójához fordultak, akinek válaszát azonban nem tartották elfogadhatónak. Emellett a panaszukkal több ízben fordultak az iskola igazgatójához, akitől a panaszos tanuló oktatásával kapcsolatos iratok másolatát (átvételi döntés, zenei meghallgatásról készült értékelés, a zenei tárgy képzésével kapcsolatos hiteles naplómásolat) kérték. Azt azonban kérésük ellenére nem kapták meg, csupán 2014. július 7-én tekinthettek be a zenei főtárgy naplójába, amely észrevételezésük szerint több javítást is tartalmaz (pl. évfolyamszámozást, a tanult zenei darabok kiegészítését). Végül kifogásolták azt is, hogy a panaszos a zenei záróvizsgák időpontjában beteg volt, ezért a vizsgán nem tudott megjelenni, ennek ellenére három zenei tárgy kivételével az iskola megállapította az érdemjegyeket.

2. A panaszos rendelkezésemre bocsátotta a tankerület választ, melyet az iskolával szemben benyújtott kérelmére kapott. A tankerületi igazgató e levelében arról tájékoztatta a szülőt és tanulót, hogy 2013 decemberében, szóban előterjesztett panaszukat kivizsgálták az iskola igazgatója által lefolytatott vizsgálatról szóló tájékoztatás alapján. A tablóképet érintő problémával összefüggésben az igazgató jelezte, hogy az azzal kapcsolatos tevékenységet nem az iskola, hanem az osztály szülői munkaközössége intézte, amelyre az iskolának nincs ráhatása. Az iskola által az ellenőrzőn keresztül kért fénymásoló papír bevételével kapcsolatosan az igazgató megállapította a jogsértést és a gyakorlat megszüntetésére utasította az iskola igazgatóját. Az évfolyam besorolásával kapcsolatban összegezte, hogy a tanuló 2013 júniusában érettségizett a Weiner Leó Zenei Alapfokú Művészeti Iskola és Zeneművészeti Szakközépiskolában, ahol párhuzamos képzésben végezte zenei tanulmányait is. Az iskola igazgatója bemutatta a tanuló bizonyítványait, amelyekben pontosan nyomon követhető a teljesített és lezárt évfolyamok, tanévek sora 9. évtől 13. évig, folyamatosan, kihagyás és sűrítés nélkül, közismereti és zenei területen egyaránt. Álláspontja szerint a félreértést az okozhatta, hogy az előző iskola szabálytalanul római számokkal számozta az évfolyamokat. A tankerületi igazgató szerint az iskola igazgatója nem is tudta volna fölülírni az évfolyamok számozását, hiszen a hiteles dokumentumokon változtatni nem lehet.

3. A panaszosokat hiánypótlásra hívtam fel 2014. május 21-én kelt levelemben, annak érdekében, hogy iratokkal (pl. az átvételről szóló döntés másolatának megküldésével) támasszák alá az általuk megfogalmazott sérelmeket. A panaszos édesapja ezt követően, szóban, majd írásban tájékoztattott arról, hogy a kért iratokat júniusi tanévzáró napján kérték az iskola igazgatójától, de nem kapták meg. Ezt követően, mivel továbbra sem rendelkeztek az átvételről szóló döntéssel 2014 júniusában ajánlott levélben kérték többek között ezen irat másolatának részükre való megküldését. Az iskola igazgatója a kért iratok másolata helyett betekintést biztosított az iratokba 2014. július 30-án. Ekkor észlelték, hogy a zenei főtárgy naplójába több javítás van (pl. évfolyamszámozás, a tanult zenei darabok kiegészítése).

4. Ezen előzmények alapján 2014. szeptember 2-án vizsgálat lefolytatására kértem fel a KLIK elnökét. Az elnök a lefolytatott vizsgálatának eredményéről 2014. október 2-án kelt válaszában tájékoztattott, amely szinte szó szerint megismételte a tankerületi igazgató által a panaszosnak adott tájékoztatást. A zenei záróvizsgák év végi osztályzatának megállapításával kapcsolatosan továbbá azok jogszerű lezárását hangsúlyozta.

Álláspontja szerint, ha az érintett záróvizsgán a tanuló nem jelenik meg, akkor a tanuló év közbeni teljesítménye alapján az osztályzat megállapítható. A válaszlevélhez csatolt mellékletből értesültem arról, hogy az érintett tanuló 2014. június 25-étől iskolát váltott. A KLIK elnöke továbbá felhívta a figyelmemet, hogy az iskolának és az igazgatónak az elmúlt években mikor és milyen kimagasló díjakat adományoztak a nevelési-oktatási tevékenység elismeréseként, amelyek bizonyítják, hogy az intézményvezető milyen kiváló zenepedagógus és intézményvezető.

5. A panaszos édesapjától 2014 októberében rövid úton kértünk tájékoztatást, aki a kérdésekre válaszolva elmondta, hogy lánya átvételét megelőzően az iskolában meghallgatást tartottak. A meghallgatást követően a bizottság *szóban tájékoztatta az átjelentkező tanulókat az eredményről, miszerint lányát az elvégzett zenei évfolyamnál eggyel alacsonyabb évfolyamra fogják beosztani. Az átvételről írásban az iskola nem értesítette.* Jelezte, hogy egy másik zenei szakközépiskolában lányuk szülői kérelemre évisméltéssel folytatja tanulmányait.

6. A KLIK elnökének érdemi válasza hiányában ezután 2014 októberében az iskola igazgatójához fordultam, akitől kértem az ügy megítéléséhez szükséges tanügyi nyilvántartások, valamint az átvétellel kapcsolatos döntés közlésére vonatkozó iratok másolatainak rendelkezésemre bocsátását, valamint tájékoztatást a panaszban megfogalmazott eljárással összefüggésben. Az iskola igazgatója válaszában arról tájékoztattott, hogy a tanuló egy másik zeneművészeti szakközépiskolából kérte átvételét, és mivel mind az átadó, mind az átvevő intézmény típusában, profiljában megegyezik, így a szülők egybehangzó kérése alapján az átvételt biztosította a tanuló számára. A gyermek rendelkezett érvényes, a 2010/2011. évi tanévet szabályosan lezárt bizonyítvánnyal, így a főtárgy és szolfézs-elmélet meghallgatás után, a lezárt 10. évfolyamos bizonyítványa szerint a szakközépiskola 11. évfolyamára átvette. A felvételi meghallgatás az iskolában bizottsági formában történt, az igazgatóság részvételével (igazgató és szakközépiskolai zenei igazgatóhelyettes), valamint a szakközépiskolai tanszakvezető és a szaktanárok jelenlétében.

A meghallgatásról vizsgajegyzőkönyv készült, amelyre a bizottság rávezette az értékelő pontszámokat. A tanuló a jegyzőkönyv tanúsága alapján a felvételi követelményeket teljesítette. A meghallgatás után a szülő szóbeli tájékoztatást kapott arról, hogy a gyermek átvételének nincs akadálya. Az igazgató jelezte, hogy a bizottságnak lehetősége van szakmai javaslattételre, melynek elfogadásáról ő jogosult dönteni. A tanuló esetében a felvételi jegyzőkönyv, tartalmaz egy bejegyzést, mely a 10. zenei osztályt javasolja. A vizsgalapon jelzett bizottsági javaslatot azonban az igazgató nem támogatta, mivel a tanuló jeles rendűen lezárt 10. zenei évfolyammal rendelkezett és a zenei felvételin is jól teljesített, valamint az évfolyam megismétlését sem a szülő, sem a tanuló nem kérte. Az igazgató e döntését feljegyezte a 2011. augusztus 29-én kelt zenei meghallgatásról készült jegyzőkönyvre 2011. szeptember 2-ai dátummal, továbbá a bizottság javaslatát a szintén 2011. szeptember 2-án kelt és az igazgató által aláírt határozatában sem engedélyezte.

Az igazgató hivatkozott az átvétel idején hatályos pedagógiai programban foglaltakra, eszerint *„Magasabb évfolyamba a felvétel általános feltétele a közismereti és zenei évfolyam követelményszintjének teljesítése a felvételi vizsgán, az előző iskolában nem tanult kötelező tárgyak pótlása, illetve különbözeti vizsga sikeres teljesítése után lehetséges. Átvétel azonos típusú – zeneművészeti – szakközépiskolából: az igazgatóból, vagy zenei helyetteséből, az érintett tanszak vezetőjéből és tanáraiból alakult, legalább háromfős bizottság előtti előjátszás alapján, az előző évfolyam lezárását tanúsító érvényes bizonyítvány birtokában. A növendék, vagy a szülő kérésére, illetve ha a bizottság úgy ítéli meg, az átjelentkező beosztható a soron következő vagy eggyel alacsonyabb évfolyamba.”*

Az igazgatónő rendelkezésemre bocsátotta a 11., 12. és 13. évfolyam hangszeres főtárgyi (hegedű) naplójának hiteles másolatát, amely az alábbi adatokat tartalmazza soronként: A 2011/2012-es tanévben: Sorszám, tanuló neve, tagozat (szakisk.) osztály (10.). Ez utóbbi bejegyzést áthúzták, és mint téves bejegyzést 11. évfolyamra javították.

A javítás dátuma szerint 2014-ben, aláírás az igazgatóé. Az adatok szerint a tanuló közismereti iskolája és osztálya: „*Weiner Leó 11. o.*” Ugyanezen irat 4. sorában feltüntetett adatok: szolfézs tanárnő XY, szolfézs osztály 11. A 2012/2013-as tanévben: Sorszám, tanuló neve, tagozat (szakisk.) osztály (11.). Az utóbbi bejegyzést szintén áthúzták, és mint téves besorolást 12. évfolyamra javították. A javítás dátuma nem olvasható, aláírás az igazgatóé. Az adatok szerint a tanuló közismereti iskolája és osztálya: „*Weiner Leó 12. o.*” Ugyanezen irat 4. sorában feltüntetett adatok: szolfézs tanárnő XY, szolfézs osztály eltérő színű tollal beírva: 12. A 2013/2014-es tanévben: Sorszám, tanuló neve, tagozat, osztály (12.). Az utóbbi bejegyzésből a kettes számot hármas számra javították, a javítást tevő szignója olvashatatlan, mellette dátumot nem tüntettek fel. Az adatok szerint a tanuló közismereti iskolája és osztálya: „*érettségizett.*” Ugyanezen irat 4. sorában feltüntetett adatok: szolfézs tanárnő XY, szolfézs osztálya: 13. Az igazgató rendelkezésemre bocsátotta a tanuló iskolai anyakönyvének hiteles másolatát a 2011/2012., 2012/2013., 2013/2014-es tan évekről. Ezek évfolyamonként tartalmazzák a tanuló által párhuzamosan végzett közismereti és zeneművészeti képzésben megszerzett tanévvégi osztályzatait. Az igazgató előadta, hogy a tanulót gyakorlati tantárgyakból (hegedű főtárgy, zongora, kamarazene) az év végi hiányzásai miatt nem zárta le az iskola, egyúttal a bizonyítványt és az anyakönyvet „vizsgahalasztás” záradékkal látták el. A rendelkezésemre bocsátott pedagógiai program alapján azonban a tanulót azon tárgyakból (szolfézs, zeneelmélet) lezárták a szaktanárok, amelyek nem vizsgakötelesek, hanem éves teljesítések, érdemjegyek alapján értékelendők és lezárandóak, e tantárgyak a tanterv és az intézmény pedagógiai programja szerint nem vizsgakötelesek. Az igazgatónő kitért a szülő iratkérésével kapcsolatos írásos megkeresésére, amelyet betekintés formájában biztosított a panaszosok számára a kerületi tankerületi igazgatóval történt egyeztetést követően.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajbt. határozza meg. Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint hatóság (ideértve a közszolgáltatást végző szervet is) tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Nkt. 1. § (2) bekezdése értelmében a köznevelés közszolgálat, amely a felnövekvő nemzedékek érdekében a magyar társadalom hosszú távú fejlődésének feltételeit teremti meg, és amelynek általános kereteit és garanciáit az állam biztosítja. Kimondja továbbá azt is a 2. § (1) bekezdésében, hogy az Alaptörvényben foglalt ingyenes és kötelező alapfokú, ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú nevelés-oktatáshoz való jog biztosítása a magyar állam közszolgálati feladata. Az előzőek alapján megállapítom, hogy az iskolák, illetve a tankerületek állami közfeladat ellátásban vesznek részt, ezért az Ajbt. alapján közszolgáltatást végző szervnek minősülnek. Továbbá figyelemmel voltam arra is, hogy a panaszos érdemi jogorvoslatát kimerítette, hiszen az Nkt. 37. § (2) bekezdése értelmében az iskola intézkedése, valamint intézkedésének elmulasztása esetén a szülő a gyermek érdekében – tizenöt napon belül – eljárást indíthat. A 37. § (3) bekezdése értelmében pedig a fenntartó jár el, és hoz másodfokú döntést a jogszabálysértésre hivatkozással benyújtott kérelem tárgyában.

II. Az érintett alapvető jogok és elvek tekintetében

Az alapjogi biztos egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggés-rendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az

Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi tesztek. A jelentés megállapításaival összefüggésben ismételten hivatkozom arra, hogy az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseinek szövege Alaptörvény Negyedik Módosításának hatályba lépését követően továbbra is nagyrészt megegyezik az Alkotmányban foglaltakkal, az alkotmányos követelmények és alapjogok tekintetében jellemzően nem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amely ellentétesek volnának a korábbi alkotmányunk szövegével. Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy „*az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni*”. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában azt emelte ki, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény Negyedik Módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően. A testület ennek kapcsán elvi érvelést mondta ki azt, hogy „*az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.*”

Ha összevetjük az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglaltakat a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. § (1) bekezdésének, illetve az Alkotmány 57. § (5) bekezdésének szövegével, akkor az állapítható meg, hogy a jelen vizsgálat tárgyát képező jogállamiság elve és a tisztességes eljáráshoz, valamint a jogorvoslathoz való jog tekintetében nem hoz olyan változást az Alaptörvény szövege, mely a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat elvetését, tartalmi átértékelését alátámasztaná. Így elvi megállapításaim megfogalmazása, az alapjogok és az alkotmányos elvek értelmezése során – ellenkező tartalmú alkotmánybírósági döntés megszületéséig – irányadónak tekintem az Alkotmánybíróság által mind az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően, mind pedig az azt követően meghozott határozataiban, azok indokolásában kifejtett megállapításokat, következtetéseket. A tisztességes eljárás jogának érvényesülésével összefüggésben ugyanakkor annyi változást érdemes kiemelni, hogy immár külön alkotmányi rendelkezés nevesíti a *tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot*,

1. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján Magyarország független, *demokratikus jogállam*. Az Alkotmánybíróság korábbi töretlen gyakorlata alapján ennek a jogállami minőségnek nélkülözhetetlen eleme a *jogbiztonság*. Az Alkotmánybíróság által gyakran hivatkozott tétel, hogy a jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. Az Alkotmánybíróság döntéseiben felhívta a figyelmet, hogy a jogállamiságnak számos összetevője van, a jogállamiság elvéből folyó egyik legfontosabb alapkövetelmény ugyanakkor éppen a közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége: a közhatalommal rendelkező szervek a jog által megállapított működési rendben, a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket. Demokratikus jogállamban ahhoz, hogy a természetes és jogi személyek életviszonyaikat, működésüket, magatartásukat a jog által előírtakhoz tudják igazítani, az elvárt kötelezettségeiknek eleget tudjanak tenni, szükség van a

joganyag és a jogi eljárások stabilitására, a változásokra való felkészüléshez megfelelő idő biztosítására, az egyértelműsége, a követhetősége és az érthetősége. A jogbiztonság ugyanakkor nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.

2. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése tartalmazza, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok – ide értve a közszolgáltatást végző szerveket – részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék, illetve a törvényben meghatározottak szerint indokolják. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a közigazgatás törvényessége akkor valósul meg, ha jogilag szabályozott eljárási keretek között működik. Nem hagyható figyelmen kívül továbbá, hogy a kiszámíthatóság – beleértve az egységes jogalkalmazást – és az eljárási garanciák biztosítása szorosan összekapcsolódik az egyes alanyi alapjogok, szabadságjogok védelmével, mintegy kölcsönösen feltételezik egymást. Az Alkotmánybíróság számos esetben elvi érveléssel mutatott rá arra, hogy az alanyi jogok érvényesítésére szolgáló eljárási garanciák a jogbiztonság alkotmányos követelményéből erednek, de szoros kapcsolatban állnak a jogegyenlőséggel, törvény előtti egyenlőséggel is. A megfelelő eljárási garanciák nélkül működő eljárásban ugyanis a jogbiztonság az, ami sérelmet szenved.

A *tisztességes eljárás* követelménye olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni. A tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye. Olyan jogalkalmazói eljárást foglal magában, amely a materiális jogállam értékrendjének megfelelően, a demokratikus alkotmányfejlődés során kikristályosodott alapelvek és szabályok alapján zajlik.

3. Az Alaptörvény a *jogorvoslathoz való jogot* az alkotmányos alapjogok között rögzíti. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint *a jogorvoslathoz való jog, mint alkotmányos alapjog immanens tartalma az érdemi határozatok tekintetében, a más szervhez vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége*. A jogorvoslathoz való jog tényleges érvényesüléséhez a „jogorvoslás” lehetősége, vagyis az is szükséges, hogy a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát. A jogorvoslathoz való jognak az Alaptörvényben való garantálása a rendes jogorvoslatra vonatkozik. A jogorvoslathoz való jog lényeges tartalma kiterjed a jogorvoslati lehetőségről vagy annak hiányáról való tájékoztatásra is. A tájékoztatási kötelezettséget az egyes eljárási kódexek is kiemelik, hangsúlyozva, hogy a jogorvoslatról való tájékoztatás nem múlhat az egyes hatóságok mérlegelésén, belátásán. A jogorvoslathoz való jog törvényben meghatározottak szerint gyakorolható, ezért az egyes eljárásokban eltérő szabályozás lehetséges. Az érintettnek tehát minden olyan esetben, amikor azt az adott jogszabály lehetővé teszi, meg kell adni a lehetőséget arra, hogy az általa sérelmezett döntés ellen jogorvoslattal éljen. A jogorvoslati fórumnak ennek megfelelően döntési helyzetben kell lennie. A formális és a jogi szabályozás miatt eleve kilátástalan jogorvoslat nem kielégítő. Több esetben rámutattam már arra, hogy a közigazgatási eljárásokon kívül eső eljárásokban is eleget kell tenni a jogorvoslati lehetőségekről való tájékoztatásnak. A jogorvoslati lehetőség biztosítása tehát nem pusztán formai (jogszabály biztosítja vagy kizárja), hanem tartalmi (ténylegesen biztosítva volt-e) kérdés.

III. A vizsgált ügy tekintetében

A középiskola eljárásának vizsgálata

1. A panaszosok a képzés időtartamával kapcsolatos problémát 2013-ban észlelték, mikor egyértelművé vált, hogy az iskola a tanuló számára már csak egy év zenei képzést biztosít.

Ugyanakkor a panaszügy vizsgálata nem szorítkozhatott a képzés befejezésére, szükségessé vált az iskolaváltással összefüggésben valamennyi tényállási elem pontos feltárása. Az iskolaváltás 2011-ben történt, így annak a jogi kereteit az akkor hatályos közoktatási jogszabályok jelölték ki. Vizsgálatom során e körben először a zeneművészeti szakközépiskolában folyó képzésre vonatkozó alapvető szabályokat tekintettem át. A Kot. 29. §-a szerint a törvényben meghatározottak kivételével a *szakközépiskolának* érettségire felkészítő, általános műveltséget megalapozó négy középiskolai évfolyama van. Ugyanakkor a Kot. 29. § (8) bekezdése alapján, ha a szakközépiskola *művészeti szakmai vizsgára készít fel* párhuzamos oktatás keretében, akkor a középiskolai évfolyamokon a nevelő és oktató munka az ötödik, hetedik vagy a kilencedik évfolyamon kezdődhet, és a tizenharmadik évfolyamon fejeződhet be. A szakképzés megszervezésére a Kot. 27. §-a (7) bekezdésének *a)* pontjában, valamint a *c)-d)* és *f)-g)*¹ pontjában foglaltakat kell alkalmazni, azzal, hogy a tanuló a szakmai vizsgát az érettségi vizsgát követően teszi le. A hivatkozott rendelkezések értelmében párhuzamos oktatás keretében egyidejűleg folyhat a szakképzés és az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakasz követelményeinek elsajátítása. A párhuzamos oktatásban a tanuló az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakasz és a szakképzés követelményeit ugyanabban az iskolában, de eltérő évfolyamokon is teljesítheti. A Kot. 73. §-a pedig kimondja, hogy ha a szakiskola, illetőleg a szakközépiskola párhuzamos oktatás keretében *művészeti szakmai vizsgára készít fel*, a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakasz követelményei és a szakképzés követelményei tekintetében külön-külön is lehet dönteni és bizonyítványt kiállítani. Az iskolai évfolyamok számozásánál a Kot. 27. § (7) bekezdés *g)* és a 25. § (3) bekezdésében foglaltak az irányadók, amelyek alapján az évfolyam számozása az általános iskola első évfolyamától kezdődően a középiskolai tanulmányok utolsó évfolyamáig folyamatos.

A panasszal érintett Weiner Leó Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola a fentiek szerint párhuzamos oktatás keretében 11. évfolyamtól 2 éven keresztül közismereti képzést biztosított, emellett szakképzésre került sor a 11. évfolyamtól a 13. évfolyamig, azzal az eltéréssel, hogy a 13. évfolyamon közismereti képzés már csak testnevelés és német tantárgyakból folyt. A rendelkezésekre álló, a tanulóra vonatkozó iskolai anyakönyv és bizonyítványainak évfolyamszámozása folyamatos. A tanuló korábbi középiskolája élt a Kot. 73. §-ában biztosított lehetőséggel és a közismeretei, valamint a zenei képzésről külön bizonyítványt állított ki, amelyben a római I. és II. számokkal jelölte az elvégzett zenei osztályokat. *Így a tanuló által teljesített évfolyamok egyértelműen megállapíthatóak az átvételt megelőző és az azt követő bizonyítványai alapján, 4 év közismereti képzésben és 5 év zenei képzésben vett részt évfolyamisméltés nélkül.*

Az iratok áttekintésekor észleltem, hogy a zenei oktatáson belül a tanuló főtárgya (hegedű) naplójának másolatában a szolfézs és a hegedű tantárgyaknál eltérő az évfolyam számozási gyakorlat 3 év viszonylatában, a főtárgy évfolyam számozása minden évfolyam esetében alacsonyabb volt, mint a szolfézs évfolyam. Ezen bejegyzéseket az iskola utólag folyamatosan javította eggyel magasabb évfolyamszámozásra. Az ombudsmani vizsgálat során rendelkezésre álló eszközök azonban nem alkalmasak a javításokkal kapcsolatos helyzet további tisztázására, ezért azok módját a továbbiakban nem vizsgálhattam.

¹ A Kot. 27. § (7) bekezdése szerint, ha a szakiskola művészeti szakmai vizsgára készít fel, a szakiskolára vonatkozó rendelkezéseket a következő eltéréssel kell alkalmazni: *a)* a tanuló a tankötelezettség megszűnése előtt, az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakaszban is bekapcsolódhat a szakképzésbe, *c)* a szakképzés követelményeinek elsajátítása az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakasz követelményeinek elsajátításával egyidejűleg is folyhat (a továbbiakban: párhuzamos oktatás), *d)* párhuzamos oktatás esetén a tanuló az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakasz és a szakképzés követelményeit ugyanabban az iskolában, eltérő évfolyamokon is teljesítheti, *f)* ha a szakmai gyakorlat keretében a tanuló művészeti előadásra készül fel, a szakmai gyakorlat ideje igazodik a próbák és az előadás idejéhez, *g)* a párhuzamos oktatásban az évfolyamok számozására e törvény 25. §-ának (3) bekezdésében foglaltakat kell alkalmazni. A szakképző évfolyamok számozására és az évfolyamok számának meghatározására a 25. § (6) bekezdésében foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni akkor, ha a szakképzést az előírt iskolai végzettséggel rendelkezők részére kiegészítő képzésként szervezik meg.

Rögzíteni szükséges ebben a körben azt is, hogy a párhuzamos oktatás esetén a jogszabály lehetőséget biztosított arra, hogy a közismereti és a szakképzés évfolyamai azonos iskolán belül eltérjenek egymástól. Arra ugyanakkor már nem adott lehetőséget, hogy a párhuzamos oktatás képzési típusain belül (közismereti, zenei) eltérő évfolyamokon tanulhassanak a középiskolások. E rendelkezés elsősorban azt a célt szolgálta, hogy a szakmai képzésben tehetséges gyermekek gyorsabban haladhassanak a zenei képzésükben.

A tanulmányokban való előrehaladás és évfolyamismétlés kérdéseinek vizsgálatakor figyelemmel voltam a Kot. 71. § (1) bekezdésére, mely alapján a tanuló az iskola magasabb évfolyamába, illetve *szakképzési évfolyamába akkor léphet*, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette, azaz ha valamennyi tárgyból elégséges osztályzatot szerzett. A Kot. 71. § (7) bekezdése alapján azonban a tanuló részére engedélyezhető az iskola évfolyamának megismétlése abban az esetben, ha egyébként felsőbb évfolyamra léphetne. Az engedély megadásáról a tanuló, kiskorú tanuló esetén a szülő kérésére az iskola igazgatója dönt. Ugyanakkor rögzíti e rendelkezés azt is, hogy *a szakképzési évfolyam nem ismételtető meg*. Ezt erősíti meg a Kot. 46. § (1) bekezdése is, miszerint az iskola helyi tantervének alapján – *a szakképzés kivételével* – biztosítania kell az iskolaváltást, a tanuló átvételét, szükség esetén különbözeti vizsgával vagy évfolyamismétléssel. Ennek értelmében az átvételnél az össze nem hasonlítható szakképesítésekben teljesített tanulmányi időket nem kell betudnia a szakképző iskolának, de a rendelkezés az iskolákat nem mentesíti a már teljesített ismeretek elfogadása alól. *Vagyis, ha a tanuló azonos típusú iskolából kéri az átvételét, akkor az átvevő iskolában a már elvégzett szakképzési évfolyamokat teljesítettnek kell elfogadni.*

Az előzőekben ismertetett szabályokat összevettem az iskola 2011-es és jelenlegi pedagógiai programjában foglaltakkal, amely az átvételről az alábbi szabályozást tartalmazza: *„Átvétel azonos típusú – zeneművészeti – szakközépiskolából: az igazgatóból, vagy zenei helyetteséből, az érintett tanszak vezetőjéből és tanáraiból alakult, legalább háromfős bizottság előtti előjátszás alapján, az előző évfolyam lezárását tanúsító érvényes bizonyítvány birtokában. A növendék, vagy a szülő kérésére, illetve ha a bizottság úgy ítéli meg, az átjelentkező beosztható a soron következő vagy eggyel alacsonyabb évfolyamba.”*

A hatályos közoktatási szabályok és a pedagógiai program idézett rendelkezése között így ellentmondás állapítható meg. *A jogszabályok a sikeres szakképzési évfolyam megismétlését nem teszik lehetővé, illetve annak elfogadását írják elő átvétel esetére. Az iskola átvételkor és jelenleg is hatályos pedagógiai programja azonban lehetővé teszi, illetve teszi az eggyel alacsonyabb évfolyamba való beosztást. Mindez a kollízió álláspontom szerint a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményét sértve visszásságot okoz.* Az iskola igazgatója ugyanakkor jogszerűen járt el a tanulóval kapcsolatos átvételi döntésének meghozatalakor, amikor határozatban állapította meg a tanuló átvételét követő évfolyamát.

2. A vizsgálat tehát feltárta, hogy az iskola a párhuzamos oktatás megfelelő évfolyamára vette át ugyan az átjelentkező tanulót, azonban ennek ellenére a főtárgy naplójának a főtárgy évfolyamszámozásának javítása miatt az a következtetés vonható le, hogy magának az iskolának a gyakorlata is bizonytalan volt a tanulóra vonatkozó évfolyam megállapításában, hiszen azt évenként utólag folyamatosan javították. A továbbiakban ezért azt vizsgáltam, hogy az iskolának az átvételi döntés meghozatalakor milyen kötelezettségei vannak.

A tanuló jogaként nevesíti a Kot. 11. § (1) bekezdés p) pontja, hogy kérheti az átvételét másik, azonos vagy más típusú nevelési-oktatási intézménybe, amelyre az MKMr. 18. § (1) bekezdése alapján a tanulónak – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel² – a tanítási év során bármikor lehetősége van, kéreleméhez a rendeletben felsorolt iratokat kell bemutatni. *Tanulói jogviszony* a Kot. 66. § (1) bekezdése alapján a tanuló (magántanuló) felvétele vagy *átvétele útján keletkezik*, amely mind két esetben jelentkezés alapján történik.

² Az MKMr. 18. § (2) Ha az *általános iskolai tanuló* úgy kíván iskolát váltani, hogy az iskolatípus változtatásával is jár, az átvételre a felvételre megállapított eljárás szerint kerülhet sor.

A felvételtől vagy átvételtől az iskola igazgatója dönt a 42. § (1) - (2) bekezdésében³ és a 46-47. §-ban⁴ meghatározottak alapján. Szintén az igazgató dönt a Kot. 66. § (10) bekezdése alapján az iskolába felvett tanulók osztályba vagy csoportba való beosztásáról a szakmai munkaközösség, annak hiányában a nevelőtestület véleményének kikérésével. A Kot. 83. § (1) bekezdése alapján a nevelési-oktatási intézmény a tanulóval kapcsolatos döntéseit – jogszabályban meghatározott esetben és formában – írásban közli a tanulóval, illetve a szülővel. Ennek egyik esetét az MKMr. 18. § (3) bekezdése határozza meg: kimondja, hogy az iskolai felvételi, átvételi kérelem elbírálásáról a tanulót, kiskorú tanuló esetén a szülőt is értesíteni kell. Az ezzel kapcsolatos kérdéskört a vizsgálatkor hatályos köznevelési szabályok⁵ is hasonló módon írják elő.

A tényállás szerint az iskola az átjelentkező tanulóval szóban ismertette az átvételi vizsga napján a bizottság javaslatát, miszerint a tanulót a zenei képzésben egy évvel javasolja visszasorolni. A döntés meghozatala az iskola igazgatójának hatáskörébe tartozik, amelyre határozati formában a vizsgát követő napokban, szeptember 2-án került sor. A határozat szerint az átjelentkező tanulmányaiban az általa teljesített évfolyamok alapján a megfelelő évfolyamon folytathatja tovább, szemben a bizottsági javaslattal.

A panasz benyújtója szerint a bizottság szóbeli tájékoztatást adott arról, hogy a gyermeket az iskola átveszi, de a vizsgán nyújtott gyenge zenei teljesítménye miatt csak egy évvel visszasorolva, az igazgatói határozatról őt sem szóban, sem írásban nem értesítették. Az igazgató válasza szerint a bizottság szóban tájékoztatja az átjelentkezőket az átvétel lehetőségéről, a felvételtől készült jegyzőkönyv bejegyzése pedig véleménye szerint a szülő számára nem nyilvános, a hozzá intézett konkrét kérdésre is csak a határozat meghozatalát ismertette, annak az átjelentkező tanuló és szülője számára való írásos közlését nem igazolta.

Álláspontom szerint téves az az álláspont, hogy az oktatási intézmény által a tanulóval kapcsolatban kezelt személyes adatokat a tanuló és a szülő nem ismerheti meg. Szükséges ennek kapcsán emlékeztetnem arra, hogy az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Info tv.) 3. § (2) bekezdés alapján személyes adatnak minősül valamennyi, az érintettel kapcsolatba hozható adat, valamint az adataból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés.

Az iskola által a tanulóval kezelt adatok tehát mindig és minden esetben a szülő és a tanuló számára nyilvánosak. Mindezek alapján a tanuló átvételi vizsgán nyújtott teljesítménye és annak értékelése is megismerhető, erről a panaszosok szerint tájékoztatást is kaptak közvetlenül az átvételi vizsgát követően. Ezzel szemben az igazgató határozatát – amely ugyancsak értelemszerűen a tanulóra vonatkozó személyes adatot tartalmaz – a panaszos és az igazgató egybehangzó előadása szerint nem ismerhette meg. Éppen a határozat közlésének hiányára vezethető ugyanakkor vissza mind a panaszosok sérelme, mind az iskola főtárgy évfolyamának megállapításával kapcsolatos gyakorlata. Az igazgatónak az MKMr. alapján a döntést írásban kellett volna közölnie az átjelentkezővel és szüleivel.

³ Kot. 42. § (1) Az iskola – jogszabályban meghatározottak szerint – állapíthatja meg a tanulói jogviszony létesítésének tanulmányi feltételeit (a továbbiakban: felvételi követelmények). Az iskola a felvételi követelményeket a tanév rendjéről szóló rendelet által meghatározott időben a felvételi tájékoztatóban köteles nyilvánosságra hozni. (2) Ha az iskola felvételi vizsgát tart, a felvételi vizsgát az iskola pedagógusaiból álló bizottság előtt kell letenni. A bizottság tagjait az igazgató bízta meg. Felvételi vizsga a tanév rendjében meghatározott körben és módon szervezhető.

⁴ Kot. 46. § (1) Az iskola helyi tantervének - a szakképzés kivételével - biztosítania kell az iskolaváltást, a tanuló átvételét, szükség esetén különbozetti vizsgával vagy évfolyamisméltéssel. (2) Ha az általános iskola kevesebb, mint nyolc évfolyammal működik, helyi tantervének összhangban kell állnia annak az iskolának a helyi tantervével, amelyekben az utolsó évfolyamának befejezését követően a tanulók – mint kötelező felvételt biztosító iskolában – folytathatják tanulmányaikat.

⁵ A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 23. § (3) Az iskola igazgatója a felvételi eljárásban a felvételtől, átvételtől tanulói jogviszonyt létesítő vagy a kérelmet elutasító döntést hoz. A kérelemnek helyt adó döntést az iskola igazgatója írásban közli a tanulóval, kiskorú tanuló esetén a szülővel, továbbá átvétel esetén a döntésről értesíti az előző iskola igazgatóját. Az iskola igazgatója tanuló felvételének, átvételének megtagadásáról határozat formájában dönt. Az iskola igazgatója a felvételi, átvételi kérelem benyújtásával kapcsolatos ügyintézés, határidő-számítás, mulasztás elbírása során a köznevelés rendszerében hozott döntésekkel kapcsolatos szabályok alapján jár el.

Ebből következően megállapítom, hogy az írásbeli közlés teljes elmaradása a panaszosok tisztességes eljáráshoz fűződő joga sérelmét idézte elő, továbbá a jogszabályba foglalt rendelkezés megszegése a jogállamiság elvébe ütközve is visszásságot okozott. A szóbeli közlés következtében a panaszos joggal bízhatott a kihirdetett döntés tartalmában, miszerint zenei képzését egy évfolyammal alacsonyabb évfolyamon folytathatja.

A középiskola fenntartója eljárásának vizsgálata

1. Vizsgálatom során azzal a kérdéssel is foglalkoztam, hogy a panaszos és szülei által benyújtott kérelmet a hatáskörrel rendelkező *Budapest XI. Kerületi Tankerület hogyan, milyen eljárásban bírálta el.* Az iskola intézkedéseivel, döntéseivel szemben benyújtott kérelmek eldöntéséhez – amint azt már több jelentésemben⁶ kifejtettem – az Nkt. 37. § (3) bekezdésében foglaltak figyelembevétele szükséges. Eszerint a fenntartó jár el és hoz másodfokú döntést a jogszabálysértésre hivatkozással benyújtott kérelem, továbbá a tanuló jogviszony létesítésével, megszüntetésével, a tanuló fegyelmi ügyekkel kapcsolatban érdeksérelemre hivatkozással benyújtott kérelem tekintetében. A szülőnek nem kell tudnia – és nem is várható el tőle –, valamint a vonatkozó jogszabályok nem is teszik kötelezővé, hogy a kérelem benyújtója megjelölje a sérelmezett intézkedés jogszabályba ütközik-e, vagy annak pontosan melyik szakaszát sérti. Ezt a kérelem elbírálására jogosult szervnek a kérelemben foglalt sérelmezett intézkedések alapján, annak tartalma szerint kell elbírálnia, ugyanis a kérelem elbírálására jogosult szerv tisztában van a köznevelésre vonatkozó jogszabályokkal, illetve rendelkezésére áll az iskola házirendje, és pedagógiai programja is.

A jogszabálysértést felvető kérelem elbírálása a fenntartó hatáskörébe tartozik, a szerv eljárásának alakszerűségét az Nkt. 38. § (3) bekezdése határozza meg, miszerint a kérelem benyújtásával kapcsolatos határidő számítására, a mulasztásra, a kérelem elbírálásával kapcsolatos eljárásra a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. A döntés alakszerűségét a Ket. 71. §-a határozza meg, mely szerint a hatóság az ügy érdemében határozatot hoz, az eljárás során felmerült minden más kérdésben végzést bocsát ki, a döntések kötelező tartalmi elemeit (rendelkezés, indokolás egyes elemeit) pedig ezt követően szabályozza.

A köznevelés szereplői (szülő, tanuló, pedagógusok) között aszimmetrikus, függőségi helyzet áll fenn, ami hozzájárul az egyes szereplők jogai érvényesülésének lehetőségéhez. Éppen ezért rendkívül fontos, hogy mind az iskola, mind az iskola fenntartásáért felelős szerv, a fenntartó különös figyelemmel kezelje az iskolák, a tanárok intézkedéseivel szembeni panaszokat, a jogszabályokban foglaltaknak megfelelően tisztázza a tényállást és hozza meg az érdemi döntést. Mindezen eljárásában a Ket. hatósági eljárásra vonatkozó szabályait kell alkalmaznia, a döntés meghozatalához pedig, ha nem elegendők a rendelkezésre álló adatok, akkor bizonyítási eljárást kell lefolytatnia. A hatósági eljárásban olyan bizonyíték használható fel, amely alkalmas a tényállás tisztázásának megkönnyítésére, mint például *az ügyfél nyilatkozata*, az irat, a tanúvallomás, a szemléről készült jegyzőkönyv, a szakértői vélemény, a hatósági ellenőrzésen készült jegyzőkönyv és a tárgyi bizonyíték.

Az irányadó jogszabályi rendelkezések alapján megállapítottam, hogy a fenntartónak a kérelem elbírálására vonatkozó válasza nem felelt meg a Ket. előírásainak, eljárását nem az Nkt. szabályai szerint folytatta le, és elmulasztotta az érdemi döntéshozatalt is. A fenntartó ezzel akadályozta a tanuló és a szülői jogok érvényesülését, amely a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményével összefüggésben visszásságot okozott.

2. A fenntartó válaszában további elemzésével a jogorvoslati jog érvényesítésével összefüggő kérdéseket vizsgáltam. Az Nkt. 38. § (4) bekezdése alapján a tanuló, és a szülő a fenntartónak a jogszabálysértésre, továbbá az érdeksérelemre hivatkozással benyújtott kérelem tárgyában hozott döntésének bírósági felülvizsgálatát kérheti, a közléstől számított harminc napon belül, jogszabálysértésre hivatkozással.

⁶ Lásd az AJB-4199/2013. számú és az AJB-6458/2013. számú jelentések

E rendelkezés szorosan összefügg a Ket. alapján hozott döntések alakszerűségének követelményrendszerével. A Ket. 72. § (1) bekezdés da) pontja alapján a hatóság döntésének, tartalmaznia kell a döntés mellett a tájékoztatást a jogorvoslat lehetőségéről, benyújtásának helyéről és határidejéről, valamint a jogorvoslati eljárásról, bírósági felülvizsgálat esetén a tárgyalás tartása iránti kérelem lehetőségéről. Amint arra már több ízben is felhívtam a figyelmet, a jogorvoslati eljárás való jog lényeges tartalma kiterjed a jogorvoslati lehetőségről vagy annak hiányáról való tájékoztatásra is. *Mindezek alapján megállapítom, hogy a fenntartónak a panaszos számára kiküldött, az alakszerűséget nélkülöző, írásbeli válasza a jogorvoslatra vonatkozó tájékoztatást nem tartalmazta, ezzel a jogorvoslati eljárás való joggal összefüggő visszasságot idézett elő.*

3. A KLIK eljárásával kapcsolatos megállapításaim során abból indultam ki, hogy az alapvető jogok biztosának feladatellátásához biztosított lehetséges vizsgálati módszereket az Ajbt. 21. §-a egyértelműen, kétséget kizáró módon meghatározza. Ezeknek az eljárási szabályoknak a gyakorlati érvényesülése biztosítja, hogy feladat- és hatásköreimet ombudsmanként el tudjam látni. Abban az esetben azonban, ha a megkeresett szerv a törvény által szabályozott, formalizált eljárási szabályok alapján kiadott megkeresésben kért vizsgálatot nem végzi el, akadályoz az Alaptörvényben meghatározott feladataim ellátásában, továbbá lehetetlenné teszi, vagy jelentősen megnehezíti számomra az adott ügygel összefüggő körülmények feltárását és az annak eredményétől függő intézkedések megtételét.

Az AJB-2613/8/2014. számú megkereső levelemben a KLIK elnökét az Ajbt. 21. § (1)-(2) bekezdése alapján a panaszügyben sérelmezett körülmények tisztázása érdekében *vizsgálat lefolytatására kértem fel.* Mindezt azzal, hogy tájékoztasson az ügy érdemi lezárásának eredményéről az ügyben született iratok másolatának megküldésével egyidejűleg. A vizsgálat lefolytatására felkérő levelemre érdemi, az ügy egyedi körülményeit, tényállási elemeit feltáró, annak eredményei alapján intézkedéseket megfogalmazó választ nem kaptam.

Mindezek alapján megállapítom, hogy a megkeresésben kért, az egyedi panaszügy körülményei vizsgálatának elmaradása akadályozta az alapvető jogok biztosát alkotmányos jogkörei gyakorlásában, ez pedig önmagában alkalmas volt arra, hogy a jogállamiságból fakadó jogbiztonság követelményével összefüggő visszasságot okozzon.

Intézkedésem

A jelentésben feltárt, alapvető joggal összefüggő visszasságok orvoslása és jövőbeni bekövetkezésük lehetőségének a megelőzése érdekében *felkérem* a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ elnökét, hogy

- 1) az Ajbt. 31. §-a alapján tegye meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a vizsgált oktatási intézmény a jövőben a tanulók átvételével kapcsolatos döntéseinek tanulókkal és a szülőkkel való közlése a jogszabályoknak megfelelően történjen, a pedagógiai programját az átvételre vonatkozó köznevelési szabályoknak megfelelően módosítsa, valamint a tanulóval kapcsolatosan kezelt személyes adatokat minden esetben tegye megismerhetővé a szülő, illetve a tanuló számára;
- 2) az Ajbt. 31. §-a alapján tegye meg a szükséges intézkedéseket, hogy a jövőben a Budapest XI. Kerületi Tankerület az egyedi panaszügyet a Ket. és az Nkt. szabályai szerint vizsgálja ki, és eljárását jog- és alakszerű határozattal zárja;
- 3) az Ajbt. 32. §-a alapján intézkedjen, hogy a KLIK minden esetben, a megkeresésben foglaltaknak megfelelően, teljeskörű és érdemi közreműködéssel segítse elő az ombudsmani vizsgálat eredményes lefolytatását.

Budapest, 2015. március

Székely László sk.